ఇదేమిటి?

— ప్రసూన

పేర శ్రీనివాసరావేగాని, పేరులోవున్న శ్రీ మాత్రమేలేదనవి బాతకంలో. ఒక అడుగు పైకి గానీ, క్రిందికి గానీ వెయ్యలేని ఎస్. జి. ఒ. ఇందుకు: తోడు రచయిత కూడా. సగటు రచయిత కుండాల్సినంతమంది స్నేహితులు ప్రతకలేనివాడి కుండాల్సినంత మెహామాటము పుష్కలంగా వున్నాయిరావుకు.

స్నేహితులమంటూ తనతో తిరిగే మనుష్య అందరూ తన శ్రేయస్సు కోరేవారనీ, తన కోసం వాళ్ల శ్రేయస్సు త్యాగం చేసేసుకుని అవసర మైతే తమ ప్రాణా లొడ్డేవాళ్ళనీ అతని నమ్మకం. ఆ నమ్మకం బలపడిపోయి వాళ్లను త్యాగపురుషులుగా చిత్రిస్తూ, కథలు వ్రాసి అచ్చుకు పంపిస్తుండేవాడు.

ఇటువంటి శ్రీనివాసరావు ఉద్యోగం కోసం కొన్ని వందలమైళ్లు వెళ్లవలసి వచ్చింది. అక్కడ కూడా రికమండేషను లేంది ఏమీ అరుగు లేదు. అంత దూరప్రాంతంలో తన కదవల్లి ఎంతోఆప్యాయంగా చదివిన ఒక మానస కాంతివారి ఉండటం, ఆయన శ్రీనివాసరావుకు అన్ను దున్నుడు పెత్తరాలు వ్రాసూ ఉండటం అలా జరిగి, చివరికి ఆ అభిమాన పాతకుడి సిఫారసు వల్లనే తన ఉద్యోగం అతనికి దొరికింది.

అలా ఎస్. జి. ఒ. గా వుద్యోగంలో చేరిన శ్రీనివాసరావు ఆఫీసుకు వదిగజాల దూరంలో ఒక రూంలో ఉంటూ, ప్రక్క బజార్‌లోవున్న మూర్యా విలాస్‌లో భోంచేస్తూ చక్కగా ఉద్యోగం చేసుకుంటున్నాడు. ఆదివారాల్లో అభిమాన పాతకులు, రఘురామ్‌తోను మిగతారోజులు వగలు ఆఫీసు, రాత్రిళ్లు పుస్తకాలలోనూ కాంక్షేపం చేసేవాడు.

శ్రీనివాసరావు ఆ వూరికికి వచ్చిన కొత్తల్లో ప్రతిరోజూ తనతోబాటు అదే హోటల్‌లో భోంచేసే మంగోకాయన పలుకరించి "మీ దే వూరండి ?" అన్నాడు.

రావు చెప్పాడు.

"అలాగా ! మీ పొరుగూరే మాది! మా దంతా ఒక ప్రాంతమేలెండి !" అన్నా డతను.

"వాలా వంతోమముంది" అన్నాడు రావు.

"మీరు ఎక్కడ పనిచేస్తుంటారు ?" మళ్లీ అడిగాడు.

రావు చెప్పాడు.

"నేను ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్చేంజిలో పని చేస్తున్నాను, నా పేరు వెంకట్రామయ్య" అన్నా డతను.

ఆలా పరిచయమైన వెంకట్రామయ్య రోజు రోజుకూ దగ్గరైపోతూ వచ్చాడు శ్రీనివాసరావుకు.

వెంకట్రామయ్య ఒక్కోరోజు రావుకన్నా ముందుగా హోటల్ కొచ్చేసి రావు వచ్చేంత వరకూ ఆగి, రావుతోబాటు భోంచేసి వెళ్ళేవాడు.

ఇలా గడిచిపోతుండగా, ఆ వూర్లోనే అన్ను త్రిలో కాస్త బాగా డబ్బులు దొరికే ఉద్యోగంలో వున్న వెంకటనుబ్బయ్యను రావుకు పరిచయం చేసి పదిలిపెట్టాడు వెంకట్రామయ్య. ఆ ముగ్గురిదీ ఇంచుమించు ఒకేవయస్సు అవడం తల్లా బాగానే కుదిరింది. ఆ రోజునుంచీ వెంకటనుబ్బయ్య కూడా తరచు శ్రీనివాసరావు రూముకు వస్తూ పోతూ వుండేవాడు.

ఒక ఆదివారం తీరిగ్గా వెంకట్రామయ్య, వెంకటనుబ్బయ్య కలిసి రావు రూముకు వచ్చారు

"ఈ హోటల్ తిండితో కడుపులో పోట్లు పుట్టుకవస్తాయి సుమా !" అంటూ కూర్చున్నాడు వెంకటనుబ్బయ్య.

"యు ఆర్ రైట్ ! అన్నంలో సున్నం తీళ్లు కలుపుతున్నట్లు నా కనుమానం !" అన్నాడు వెంకట్రామయ్య.

"ఇలాగే హోటల్ పాపాటు తింటూవుంటే కొన్నాళ్లకు మన గుండెకాయలు లారీ టైరు పేలినట్లు పేలిపోవడం భాయం ! పోనీ మన వంతా కలిసి సెల్ఫ్‌కుకింగ్ పెడితే ఎలా వుంటుంది ?"

"మరి పెట్టుబడో ?" అని సందేహం తెలిబుచ్చాడు వెంకట్రామయ్య.

"వెచ్చాలు పొదతను మావాడే ! వెచ్చాలు, బియ్యాలు, పాత్రలు, వగైరా అరువు తీసుకుని నెమ్మ తారీక్కు అంతా నమంగా డబ్బు వేసుకుని బాకీ చెల్లివెయ్యొచ్చు ! మా తమ్ముడు తంగనాథం పైన్నుక్కల్లో చదువుతున్నాడు. వంట బ్రహ్మాండంగా చేస్తాడు. మిగతావన్నీ నే చూసుకుంటాను"అన్నాడు వెంకటనుబ్బయ్య

"మీ రంత సహాయం, భరోసా యిస్తుం టే మాకు సందేహ మేమిటి ?" అంటూ రావువైపు చూసి "ఏమండీ అంతేకదా !" అన్నాడు వెంకట్రామయ్య.

ఇంతసేపూ రావును వెంకటనుబ్బయ్య ముఖ కూటంలో పడేస్తే, వెంకట్రామయ్య కాస్తా ఇరకాటంలో పడేశాడు. ఆ సమయంలో రావు వూ' అనక తప్పలేదు. ఆసలీ విషయాన్ని రఘు రాంతో చెప్పి మరీ 'గా' అంద మనుకున్నాడు.

అలా ఒప్పుకున్న శ్రీనివాసరావు వ్రస్తుతం వుంటున్న రూం ఖాళీచేసి తన ఆఫీసుకు మూడు మైళ్ల దూరంలోఉన్న వెంకటనుబ్బయ్య పెద్ద రూంకు తరలిపోవలసి వచ్చింది. అయితే ఆ రూం వెంకటనుబ్బయ్య ఆఫీసుకు, వెంకట్రా మయ్య ఆఫీసుకు మాత్రం దగ్గరే.

అన్నింటికై పెత్తనం తీసుకున్న వెంకట నుబ్బయ్య బజారునుంచి పాకెట్ సైజు అక్కౌం టు పుస్తకం తెప్పించాడు. వెచ్చాలు మొదలైన వేవే కావాలన్నా వెంకటనుబ్బయ్య తమ్ముడు రంగనాథం ఆ పుస్తకాన్ని షాపుకు తీసుక వెళ్తాడు. వెచ్చాలషాపతను కావలసిన సరుకు లిచ్చి తన పేరుపై వ్రాసుకుని, రావుపాథం తీసుకువచ్చిన పాకెట్‌సైజు అక్కౌంటు బుక్కులో కూడా వ్రాసి ఆ పుస్తకాన్ని తిరిగి రంగనాథానికి యిచ్చివేస్తుండేవాడు. ఆ పుస్త కం రంగనాథం దగ్గరే ఉండేది.

మొదటి రెండు మూడు రోజులు ఉదయం టిఫిను, వూరీ, ఇడ్లీ చేశారు. కూరగాయలు కూడా బాగానే వున్నాయి. మధ్యాహ్నం భోజనం కోసం మళ్లీవీళ్లారు రాసుపోసుతో సహా మొత్త తప్పేండు పెళ్ళు కాలిపడ కనవెళ్లవలసివచ్చేది శ్రీనివాసరావుకు.

మధ్యాహ్నం స్కూలు వదిలిన తరువాత మళ్ళీ వంట చేయాలి రంగనాథం. అప్పుడు అంతా తిరాలి. ఆ పెద్దము మిగతా యిద్దరికీ కూటాల్యుండిగాని, తన ఆఫీసు పెద్దముకు కూట్ కావడం లేదు. తన ఆఫీసు పనిగంటలు వేరు, అంతువేళ పైపై పోతోందనే ఆదు ళ్లాలో వాడో, అప్పుడూ పేరుకుని తినేసి పరు గెత్తా ఆఫీసుకు ఆలస్యమే అయ్యేది. ఇక అలా పరుగెత్తలేక మధ్యాహ్నాలు బయట ఏ సూర్యా విలాస్‌లోనో తినేసి ఆఫీసుకు వెళ్తూంటే మాపాలిస్తుర అదనంగా చేతికి పదిలేది.

[illegible] రోజులు గడవేసరికి రంగనాథా

కలో రచనలు పడటం వాకేం కొత్తకాదు. జాతీ పత్రికా లుండ్డాయిగదా ఈ వ్రతికావారు రచయితలకు పారితోషికం కూడ యిస్తారు. అన్నాడు రావు. ఏదైనా సరే, కనీసం సినిమా కైనా తీసుకువెళ్లా లన్నాడు సుధాకర్. రావు సరే నన్నక తప్పలేదు.

అలా వాగ్దానం తీసుకుని వెళ్లిపోయిన సుధాకర్ సినిమాహాలు దగ్గిర కాపుకాస్తూనుండ్డాడు. రావు రాగానే అతని ప్రక్కనున్న సలుగురికీ (తమ్ముడు, చెల్లెలు, బావ, బావ తమ్ముడు) పరిచయం చేశాడు "మన పార్టీ నిండుగా, నలు డిగా ఉండాలని కిళ్లందర్నీ లాక్కొచ్చాను. కిళ్ళు గాన్నా పరదాపార్టీ గురూగారూ !" అంటూ ఆకిరించాడు సుధాకర్. "ఇదేమిటి ?" అని మనసులో అనుకోడానికి కూడా మెహామాటపడి తడబడి. కంగారుగా పాటు కిటుల్లో వెళ్లక తెక్కపెట్టాడు రావు. నడబాలేదు. అధిక వశాత్తూ పరిచయ పున్నాయ్. అను, సుధాకర్ బాటు మిగతా సలుగురికీ మొత్తం ఆరు టిక్కెట్లు తనే కొని ఆరోజు సినిమా చూశాడు రావు.

ఆ వెలో ముప్పై ఒక్కరోజు లొచ్చాయి. హోటల్‌వాడి కివ్వేది అరవై టిక్కెట్లయితే ఆ మరుసటిరోజు క్షౌరవలం, అదారి వెరో రెండు భోజన టిక్కెట్లు తీసుకువ్వారు. నెలకు కనీసం నాలు గైదు సార్లు ఆలా తీసు కోవడం ఆచారికి అలవాటే. అందుచేత మూడు రోజులు ఉపవాసంచేస్తే సుధాకర్ పుణ్యమా అనిసినిమాపార్టీ దెబ్బతో వో పదిహేను రోజులు టిఫిన్ మానేశాడు. మరి చిన్నతనంలోవాళ్ళ నాన్న చెప్పిన దానకర్ణుల కథలూ, మహా పతి వ్రతల కథలూ— అలిక సత్కారాల కథలు పూరికే పోతాయా ? చిన్నప్పుడు బుర్రలో కెక్కిన సూక్తులు లుంకా మరువలేదు రావు. ఎలాగైతేనేం ఆ వెల కూడా గడిచిపోయింది.

తలోపాటు వస్తేన్నున్న దామోదరం ఆఫీ సులోకెళ్లా లందగాడు. ఆ అందానికి తగ్గట్టు మాటల్లో ఆకర్షణ, నడకలో తీపి, ఒకరక మైన దర్పం వుండేవి. అతి స్నేహపరు చూచినా ఏదో తోడక ఉద్యోగానికి వచ్చాడని యిట్టే అను కుంటారు. అటువంటి దామోదరం రావుతో స్నేహం కట్టాడు. రావులోని బలహీనత/తొందర గా కనుక్కున్నాడు. రావుకు మొగమాటంలో 'పద్మశ్రీ' యివ్వవచ్చని ఎప్పుడో గ్రహించాడు. దామోదరం బొత్తిగా మిగతావాళ్లలా కాకుండా వారానికి రెండుసార్లు 'పస్ బై టు' కాఫీయిచ్చి వారంలో మిగతా రోజులు పెద్దబిల్లులన్నీ రావు చేత ఇప్పించేవాడు. ఈ విధంగా నెలాఖరువరకు టిఫిన్, కాఫీలకు వుంచుకున్న డబ్బులు కాస్తా పదిరోజులకే అలాంపోయి, మిగతా రోజుల్లో ఉదయం టిఫిన్‌కు, సాయంత్రం కాఫీకి మొగం వాచిపోయాడు రావు.

దామోదరానికి సాహిత్యం గురించి తెలియక పోయినా, అప్పుడప్పుడు రావు వ్రాసిన రచనల్ని అడిగి మరీ చదివేవాడు. అవి ఎప్పుడైనా పేపర్లో పడితే బ్రహ్మాండంగా వుందని చెప్పు కునేవాడు. తనకు రాసిన డబ్బు రాగానే రావు రచనలన్నీ 'బుక్కు'గా వేయించి దేశంమీద పదిలిపెడితే దానిమీద రిమార్కెట్ చాలా ఆసా ధ్యంగా ఉంటుందని అనేకసార్లు రావు అన్నాడు.

ఆ రోజు జేబర్లోజ. ఆ రోజు రావును పిల్చి హోటల్‌కు తీసుకెళ్లి బలవంతాన స్వీటు, పోటు తినిపించాడు దామోదరం. 'ఇదేమిటని రావు అడిగితే ఖ్వాళ్లూ మీరు నాకు పెట్టిన దాంట్లో 'యిదంత ?'' అన్నాడు దామోదరం. రావు మొహమాటపడిపోయాడు. మళ్లీ తరువాత రోజుకూడా దామోదరం పోట్లాడి మరీ యిచ్చేశాడు హోటల్ బిల్లు. అలాగే రావును హోటల్‌నుంచి తిన్నగా బజా రుకు తీసుకునివెళ్ళాడు. అలా వెళ్ళిన దామో దరం వాయిదాలమీద సైకిళ్లుంచ్చే షాపు లోకి దూరాడు. ఆ షాపతన్ని పిలవాలదిగి తెలుసు కున్నాక రావును ఒక సైకిలు తీసుకోమన్నాడు. తను హామీదారుగా వుంటానన్నాడు. రావు తనకు సైకిల్ అవసరంలే దన్నాడు. దామో దరం బాలుగు వందలు ఖరీదుచేసే సైకిలు తీసుకోడానికి మాట్లాడేడు. మొదటివాయిదా చెల్లించి షాపతను యిచ్చిన పారంపూద తను సంతకం చేసి, హామీదారు సంతకానికి రావు కిచ్చాడు దాన్ని. రావు దానిమీద సంతకంచేసి యిచ్చేశాడు.

సైకిలు బిగించే లోపల రావును వెంట బెట్టుకుని అవతలి బజారుకు పిలుక్కెళ్లాడు దామోదరం. రేడియో షాపులో దూరాడు. రావును ఒక రేడియో తీసుకోమని బలవంతం చేశాడు. "అబ్బే యిప్పుడు కాదండీ" అన్నాడు రావు. "అయితే నేను తీసుకుంటా నన్నాడు దామోదరం. మూడొందల రూపాయల రేడి యో ఒకటి వాయిదాలకు మాట్లాడి హామీ దారుగా సంతకం కోసం మళ్లీ రావుచేతికే ఆ ఫారం యిచ్చాడు. "ఇప్పీ ఒక్కసారే తీసుకుం టున్నాడు, ప్రతినెలా ఇన్నింటికీ వాయిదాలు కట్టడమంటే కష్టం కదా" అనుకున్నాడు రావు కానీ, మళ్లీ వెంటనే "అతనికి తెలీదూ ! చూస్తుంటే బోలెడంత ఆస్తిపరుడిలా వున్నా డు, అయినా మిత్రుడి అవసరానికి ఆదుకోక పోతే ఇం కెందు కీ స్నేహం' అనుకున్నాడు రావు. ఎంతమాత్రం ఆలస్యం చేయకుండా సంతకం చేసిపారేసి, మిత్రుడికి ఐదారూపాయ సహాయ పడగలిగినందుకు సంతృప్తిపడ్డాడు. షాపులోంచి వస్తూ 'వచ్చేనెల నాకో వెయ్యి రూపాయలు రావాలి, ఆ డబ్బు అందగానే మిగతా బ్యాలన్సంతా ఒకసారే కట్టిపారేస్తా' అంటూ రావుకు ముందు కలిగిన కించిత్ సందే హాన్ని కూడా నివృత్తిచేసిపారేశాడు దామోదరం.

వాయిదాలమీద సైకిలు, రేడియో తీసు కున్న వాలుగవ రోజునే స్వంత ఇరికి ట్రాన్సు ఫర్ రావడం, అతను రావును పిలిచిపెడుతు న్నందుకు బాధపడటం, అంటూ రోజు వెళ్లి పోవడం కూడా జరిగిపోయింది.

దామోదరం వెళ్తూ వెళ్తూ చిన్న భిక్షెన్నడు కూడా చేసుకున్నాడు. వాయిదాల డబ్బు రావు పేరున ఎం. ఒ. చేస్తానని, ఎం. ఒ. చేరడం ఆలస్యమైన షాపువాళ్ళు డబ్బడిగితే రావును ఇచ్చెయ్యమనీ చెప్పి వెళ్లిపోయాడు.

మళ్లీ సన్నటారికు రానే వచ్చింది. సైకిలు షాపువాళ్లు ఎనభై, రేడియో షాపువాళ్లు నలభై అంటూ ఆఫీసుకు వచ్చేసరికి తన జీతంలోంచి తీసి యిచ్చి పంపించాడు రావు. కానీ, పదిహేను రోజులు గడచినా దామోదరుల నుంచి మనియా ర్డరు రాలేదు. మరో పదిరోజులు గడిచాకతాను వూరు వెళ్లిన దగ్గరమంచీ ఆరోగ్యం బావుల డటంలేదనీ, ప్రకృతిలో ఒక సైకిలు

ఖ్వానపీ, కెటర్ వచ్చింది దమోదరం దగ్గ ర్నుంచి. కానీ, దబ్బు మరియు ఒక్క ముక్క కూడా లేదు అందులో.

రావు వాయిదాల వాళ్లకి మొత్తం నూట ఇరవై రూపాయలు కట్టేశాక, ఇంటద్దె చెల్లించాక, యింకేమీ మిగల్లేదు చేతిలో ఏం చెయ్యాలో నెలంతా ఎలా గడపాలో అర్థం కాలేదు. ఆఫీసులో ఒక పంద రూపాయల అప్పున్ను తీసుకుని పెరాటల్— టిక్కెట్లు కొనుక్కున్నాడు.

ఆ నెల ఆఫీసులో అప్పున్ను తీసుకున్నందుకు గాను మరునాటి నెలలో ఇరవై అయిదు రూపా యలు వాయిదాగా తీసుకుని మిగిలిన కాస్తా సైకిలు కంపెనీవాళ్ళు, రేడియో షాపువాళ్ళు, దామోదరానికి పోయా వున్నందుకుగాను రావుదగ్గిర వసూలు చేసుకుని పోయారు. పాత అప్పున్ను తీర్చేసరికా ఆఫీసులో కొత్త అప్పున్ను ఇవ్వలేదు.

సినిమా పార్టీ చేయించుకున్న సుధాకర్‌ను అప్పు అడగాలని వెళ్లాడు. రావు. సంగతి పసిగట్టేసి, ముందు కాళ్లకు బంధమేశా, 'గురూ గురూ' నేనప్పుడే మా దగ్గ రకు రావ లసుకుంటున్నాను. మీరేవ్వారు. నీవు సుధా కర్ కండి. ఈ నెల మీరు వో యాభై రూపా యుల ఎలాగైనా సర్దాలి నాకు' అన్నాడు సుధాకర్. అతని కేం చెప్పాలో అర్థం కాలేద రావుకు. ఏదైనా డబ్బు అందితే అలాగే చేస్తా నని చెప్పి వచ్చేశాడు. ఆ నెల్లో నా దామోదరం డబ్బు పంపిస్తాడని ఆశపడ్డాడు. కానీ, నిరాశే ఎదురైంది.

కారుసీకటిలో కాంతిరేఖలాగ ఆ మధ్య తన కథ ఒకటి ప్రచురించిన వారపత్రికావారుపం పిన నలభై రూపాయ అందాయి. ఆ పంపడకు లకు, నిర్వాహకులకు మనసారా నమస్కరించు కున్నాడు. రావు. వారిపేరుజెప్పుకుని వారంలో జలు భోజనంచేశాడు. అతర్వాతతన దారికనిపించలేదు: ఇక దామోదరానికి లెటర్ వ్రాయకుండా వుండ లేకపోయాడు. ఒ లుంరై పైసలిచ్చి ఇన్లండ్ లెటర్ తెచ్చి వ్రాయడం మొదలెట్టాడు.

"మిత్రులు దామోదరం గారికి నమస్కా రము లు.

మీ ఆరోగ్యం ఎలా వున్నదో తెలియలేదు. ఎలా వున్నదీ వెంటనే వ్రాయండి. మీకు సం పూర్ణమైన ఆరోగ్యం చేకూరాలనిదేవుని ప్రార్థి స్తున్నాను.

"వెంటనే జవాబు వ్రాస్తారని ఎదురు చూస్తుంటాను" అని మాత్రం చివర్లో చేర్చ గలిగాడు ఆ తరువాతడబ్బు గురించి వ్రాయ డానికి కలం ఆడలేదు. సంతకంచేసి మడిచి పోస్టులో వేశాడు. వారం గడచినా జవాబు రాలేదు. ఈలోగా సైకిలు కంపెనీ, రేడియో షాపువాళ్ల వాయిదా డబ్బులు వసూలు చేసుకుని వెళ్లిపోయారు.

డబ్బుకోసం ఎదురు చూసిన రావుకు చూసి చూసి కళ్లు తేలుకు పోయాయి. మనిషి బక్కచిక్కాడా తయారయ్యాడు. ఆకలి వేసి నప్పుడల్లా వో టీ త్రాగి ఆఫీసులో వస్తేసే వాడు. సాయంత్రం ఆఫీసునుంచి వస్తుంటే తాగిన టీలన్నీ పైత్యంచేసి తారిలో వాంతి చేసు కున్నాడు. ఆరోజు ఎలాగైనా రఘురాంనుకలుసు కుని మొహమాటం విడిచేసి డబ్బు అప్పుగా తీసుకోవా అనుకున్నవాడల్లా యింక తిరిగే వోపిక లేదని నిర్ధారించుకుని నీరసం మరీ ముంచు కొచ్చి దూంకెళ్లి పడుకున్నాడు. తెల్లారేసరికి ఒళ్లంతా జ్వరంలో కాలిపోతోంది.

మ్రానన్నుగా నిద్రపోతుంటే ఖరుగుట తలుపు కొడ్తున్న చప్పుళ్లు నీరసంగా లేచి వడ బోయి నిద్రక్కుకుని తూలుకుంటూ వచ్చి తలుపు తీశాడు రావు. ఆశ్చర్యం ! తలుపు తీసే సరికి రఘురాం ప్రత్యక్ష మయ్యాడు.

కూర్చోమన్నట్లు కుర్చీ చూపించాడు రావు. ఒక క్షణం ఆగి అడిగాడు రఘురాం. "ఈ సంగతి ఇన్నాళ్ళు నాకు ఎందుకు చెప్పలేదు?"రావు తల వంచుకున్నాడు. జవాబుచెప్పలేదు. తిరిగి అన్నాడు రఘురాం. "నాకు అన్ని సంగతులూ తెలుసు. ఇప్పుడు మీ ఆఫీసుకు వెళ్లి ఇటువస్తున్నా!" రావు దీనికి కూడా సమాధానం చెప్పలేదు. తల పైకెత్తలేదు.

'దామోదరం నీకు యింకా డబ్బు పంపిస్తా డనే అనుకుంటున్నావా రావ్ ! నీతో కావాలని స్నేహం నటించి తమ అవసరాలకోసం నీచుట్టూ చేరినవాళ్లంతా నిజంగా నీ స్నేహితులని భ్రమ పడ్తే ఎలా ?" మరో క్షణం ఆగి అన్నాడు. "అసలు యి దేమిటంటావ్"

రావు కొంచెంగా తల పైకెత్త బోయి మళ్లీ దించుకున్నాడు.

"ఇదంతా స్నేహం కాదు రావ్ ! వచ్చి వ్యాపారం !! నీలోని బలహీనతని స్నేహం పేరుతో బాగా ఉపయోగించుకున్నారు. జాగ్ర త్తగా పరిశీలిస్తే దేశంలో స్నేహం పేరుతో ఇలా వ్యాపారంచేసేవాళ్లు ఎక్కువగాకనిపిస్తారు. అంతో యింతో రచయితవి. నీ కళ్లముందు తిరుగుతున్న పాత్రల్ని ఆ మాత్రం అర్థంచేసు కోలేకపోయావ్ !

రచయితకు అమాయికత్వం ఉండాలి కాద నను. కానీ, ఆ అమాయకత్వం నీవు కొల్లా గొట బడడానికి కారణం కాకూడదు రావ్ !

"తిరిగ్గా మాట్లాడుకుందాం. సైకిల్ కంపెనీ వాళ్లకు, రేడియో షాపు వాళ్లకు నేను ఈ సంగతంతా చెప్పి దామోదరం దగ్గర డబ్బు చెవులు పిండి మనూలు చేయించే ఏర్పాటు చేస్తాను. నీవేమీ దిగులు పడవద్దు. పద ! ఇంటికి పోదాం. డాక్టర్ని పిలిపిస్తా నింటికి. అంటూ రావును జీవు ఎక్కించాడు రఘురాం.

"థాంక్స్ రఘూ ! నీ లాంటివాళ్లు కోటి కొక్కరైనా స్నేహానికి ప్రాణం పోస్తున్నారు!" అనుకుని మనస్సులోనే రఘురాంకు నమస్కా రించుకున్నాడు రావు. జీపు రఘురాం యింటి వైపు అనందంగా పరుగెడుతోంది.

[illegible] రోజులు గడవకుండా రంగనాథ [illegible] శ్రీనివాస్ [illegible]

పరమాణు శాస్త్రరంగంలో అమెరికన్ మహిళ డాక్టర్ లైజీ మిట్నర్

శ్రీమతి సుశీలామహంతి

పరమాణు రేదానికి సంబంధించిన ఆటమిక్ హీట్స్ సమస్యకై ఎంతో శ్రద్ధగా కృషిచేసి, జర్మనీలోని మహిళా పోలీ టెక్నిక్ విద్యార్థిగా ఆయిన అమెరి కన్ మహిళ లైజీమిట్నర్. నాటికీ, నేటికీ విజ్ఞాన రంగంలో ఎక్కువగా స్త్రీలు శ్రద్ధ వహించలేదు. పైగా మహిళాలోకంలో భౌతికశాస్త్రంలోగాని, గణితశాస్త్రంలోగాని సిద్ధగా ప్రావీణ్యం, నైపుణ్యాలు కలి గి ఉండరు అనే సర్వసాధారణమైన ఉద్ధేశ్యం బలపడి ఉంది. అయినా బలరిద్దరైన తరుణాలలో రాణించకపోలేదు. యూరప్ ఖండంలో అర్థరు వనితలు భౌతికశాస్త్రంలో విశ్వవిద్యాలయాధిపతులుగా వారిలో ఒకరు. రేడియమ్ ఫాతువును, దాని గుణగణాలను కని పెట్టిన మేడమ్‌క్యూరీ. రెండవవారు లైజీ మిట్నర్. వీరిరువురూ 19వ శతాబ్దపు భౌతికశాస్త్ర రంగంలో అంతవరకూ ఆసా ధ్యంఅనిపించిన సిద్ధాంతాలలో చలనార్హుల. తెచ్చి వారి స్వరూపమే మార్చివేశారు. దీని ఫలితంగా పరమాణుశక్తి చరిత్రలో వీరిరువురి కృషి శాశ్వతంగా ముద్రవేయబడింది. అయితే మిట్నరు కృషి ఏమిటి? ఆమె యురేని యమ్ అనే ధాతువుయొక్క పరమాణువును ఛేదించడంలో కృషి చేసింది. ఆ సమయంలో జర్మనీదేశంనుండి రాజకీయుకారణాంతరాల వల్ల బహిష్కరింప బడటంవల్ల అంతవరకుచేస్తున్న పరిశోధనలను నిలిపి వేయవలసి వచ్చింది. కాని ఆమెను 'స్వీడన్ అకాడమీ ఆఫ్ సైన్స్'వారు సమ్మతిలేగా ఆహ్వానించారు. కాబట్టి ఆమె పరిశోధనా శక్తి కుంటుబడకుండా కొనసాగింపే అవకాశం లభించింది. ఇటువంటి సమ్మతం మరి ఇద్దరు స్త్రీలకుకూడా అప్పట్లో దక్కింది.

లైజీమిట్నర్ వియన్నాలో ఒక యూదురు గారి విద్యుగురు వంతానంలో ఒకామె. న్యూక్లియ చదువుకుంటూ చేసుకొని వియన్నా విశ్వవిద్యాల యంలో చేరింది. విద్యార్థినిగా వున్నప్పుడే ఎంతో ఆసక్తితో "రేడియో ఏక్టివిటీ"ని గురించి, దాని విషయంలో మేడమ్‌క్యూరీ జరి పిన పరిశోధనల పరిణామనుగురించి ఎప్పుడూ చదువుతూ ఉండేది. అక్కడే లార్డ్‌విగ్ "బాట్టయాన్" అనే శాస్త్రవేత్తలవద్ద డాక్టరేట్ అఫ్ ఫిలాస్ఫిని గూర్చి పేరుకొంది. అంతవరకూ ప్రతిపదార్థం కంటికి కనిపించ నంతటి పరమాణువుమయమే అనే సిద్ధాం తాన్ని చాలామంది భౌతిక శాస్త్రవేత్తల అంగీకరించేవారుకారు. "లాజిక్" తానికి విరుద్ధంగా పరమాణు ఉనికిని బలపరచే మంది భౌతికశాస్త్రజ్ఞుల మాత్రమే పర వాడుకాని ఎంతటి బుజబుజులు చూపించినా, మాణువుతో మార్పులనుకూర్చి ఒక ధాతువున ఇంకా యూరప్, అమెరికా శాస్త్రజ్ఞుల మరియొక ధాతువుగా మార్చే ప్రయత్నంలో ఈ సిద్ధాంతాన్ని మనస్సూర్తిగా ఆమోదించక ఉండడమేకాదు ఆసాధ్యమనే ఉండేవారు. ఎంతో పూర్వకాలంలోనే, అనగా విజ్ఞానశాస్త్రం పిమాత్రం అభివృద్ధి జరిగే నూరవళే లేని సమయంలోనే గ్రీక్ శాస్త్రవేత్త అయిన "డెమొక్రిటస్" సృష్టిలోని అన్నివస్తువులూ ఏవో చిన్న చిన్న కణముల సమూహాయుములేనని చెప్పాడు. అణువు అని దీనిని పిలుస్తూవచ్చి బడిన ఈ చిన్న అల్పకణం ఇంకా చిన్నదిగా భేదింపనలవికానిదని గ్రీకుభావన అర్థం. ఈ సిద్ధాంతానికి ఎదురులేకుండా, మనవారు 24 శతాబ్దాలవరకూ ఏకగ్రీవంగా ఆమోదింప బడింది. అయినా పరిశోధనలు, ప్రయో గాలు జరుగుతూనేఉన్నాయి. రేడియో ధార్మిక శక్తి (ఏక్టివిటీ) అనే క్రియ కనిపెట్టబడిన తరువాత ఉత్తరోత్తరా, బహుశా పరమాణువు తనలో ఇంకా చిన్నచిన్న కణాలను కలిగిఉండ వచ్చుఅనే అనుమానం శాస్త్రజ్ఞులలో బయలు దేరసాగింది. సరిగ్గా అటువంటి పరమాణు సిద్ధాంతాలను గూర్చి పరిశోధిస్తున్న కాలంలో, డా. లైజీమిట్నర్ శాస్త్రరంగంలో కాలు పెట్టింది. చాలాకాలంతరువాత ఆమె తన అభిప్రాయాలను, అనుభవాలను ఉపన్యాసాల ద్వారా శాస్త్రజ్ఞులకు అందజేసింది. 1868 సం. లోనే రష్యా శాస్త్రవేత్త అయిన మెండ లీఫ్ (పీరియాడిక్ టేబిల్ కనిపెట్టిన అతను అప్పటివరకూ కనిపెట్టబడిన 92 ధాతువు లను, వాటి పరమాణు భారములనుబట్టి ఒక క్రమపట్టికను తయారుచేశాడు. దానిలో పేర్కొనబడిన భారముల లేదాలనుబట్టి శాస్త్రజ్ఞులకు బహుశా ఈ పరమాణువులు ఇంకా చిన్నచిన్న కణాల్ని కలిగి ఉండవచ్చు నేమో అనే అనుమానం బలపడసాగింది. అటువంటప్పుడే సరిగ్గా 1907 లో మిట్నర్ బెర్లిన్ విశ్వవిద్యాలయంలో అడుగుపెట్టింది. విశ్వవిఖ్యాత భౌతిక శాస్త్రవేత్త అయిన మాక్స్ ప్లాంక్ క్యాటమ్‌థియరీ) అప్పుట ఆచార్య పీఠాన్ని అలంకరించి ఉన్నాడు. మిట్నర్ అప్పటికే కొంతపరిశోధన జరిపింది. మిగిలిం చిన పరిశోధనను కొనసాగింప ప్రయ త్నించింది. హిట్లరుకి విరుద్ధంగా బెర్లిన్‌లో ఆ పరిశోధనను కొనసాగింప ప్రయ త్నించింది. హిట్లరుకి విరుద్ధంగా నడిచేవిగా శాస్త్రజ్ఞులకు జర్మనీ విశ్వవిద్యా లయం ప్రవేశ అర్హత ఉండేదికాదు. నిలిచేది కాదు. ఇట్లా ఉండగా మిట్నర్ ఒకవిచిత్ర మైన అవకాశాన్ని సంపాదించుకో వలసి వచ్చింది. ఫిషర్ విశ్వవిద్యాలయంలో స్త్రీలకి ప్రవేశం అసలుఉండేదికాదు. అప్పుడు అక్కడ హాన్సు అనే అతను భౌతికశాస్త్ర మూల పరిశోధనలు చేస్తున్నాడు. పీరిరువురూ కలిసి పనిచేయాలని సంకల్పించిన పరిశోధన లయం దొరకలేదు. అతికష్టంమీద మారు మూల ఒక చీకటికొట్టు లభించింది. అప్పటి నుండి వారిరువురూ కలిసి సుమారు 30 సం. పరిశోధనలు సాగించారు. ఆమెమాత్రం పెద్దపెద్ద ప్రయోగశాలలుగాని, లైబ్రరీలు గాని ఉపయోగపరుచుకోనే అవకాశం ఇవ్వ నందున ఆ చిన్నగదిలోనే గడపవలసి వచ్చింది. ఆ తరువాత 'హాన్సు' కృషి ఫలితంగా ప్రవేశం కలిపించబడింది.

1917 లో పీరిరువురూ జంటగా తాము కనిపెట్టిన "ప్రొటాక్టినియమ్" అనే రేడియో ధార్మిక ధాతువును ప్రకటించారు. 1920 సంవత్సరానికంతా మిట్నర్ చాలాఖ్యాతి గడిం చింది. 1924 లో "లిబ్నిట్జు శెల్నిట్జ్" మెడల్ గ్రహీత అయింది. 1926 లో ఆమె బెర్లిన్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఆచార్యపదవి అలంకరించింది.

అయితే హాన్సుగాని, మిట్నర్‌గాని పర మాణువును ఛేదించి, శక్తిని విడుదలచేయా లనే ప్రయత్నం ఎప్పుడూ చేయలేదు. ఆ విధంగా చేశాఉంటే హిట్లర్‌కి పరమాణుబాంబు తయారుచేసే అవకాశం ఉండి ఉండేది. వారు అప్పట్లో రేడియో ఏక్టివ్ పదార్థములను మాత్రమే ప్రయోగశాలలో పరిశోధన చేసే ప్రయ త్నంలో ఉన్నారు. తరువాత మిట్నర్ ఈ విషయంపై ప్రపంచ విఖ్యాతమైన పుస్త కాన్ని వ్రాసింది. 1930 నాటికి కొంత మంది భౌతికశాస్త్రజ్ఞుల మాత్రమే పర మాణువుతో మార్పులనుకూర్చి ఒక ధాతువున మరియొక ధాతువుగా మార్చే ప్రయత్నంలో ఉండసాగారు. పరమాణువు అంతర్భాగా న్ని పరిశీలిస్తే కేంద్రకంలో న్యూట్రాన్, ప్రోటాన్ అనేవి ఉన్నాయని, వానిమధ్య బంధవిద్యుద్ధావేశం కలిగిన ఎలక్ట్రానుల నిర్ణీతపథంలో పరిభ్రమిస్తుంటాయని తెలుసుకున్నారు. ప్రోటాను ధన విద్యుత్తు కలిగి ఉంటుంది. అయితే ఒక ప్రోటానును కేంద్రకంనుండి తొలగిస్తే అదిపేరే మూల కంగా మారిపోతుంది. అయితే ఈ మార్పు ప్రకృతిలో సహజంగా జరుగుతూ ఒక ధాతువు మరియొక ధాతువుగా మారుతూంది. ఈ మార్పు కృత్రిమ పద్ధతులలో కూడా కలుగజేయవచ్చును. 1932 లో